

«ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗЯХ ТВАРИННИЦТВА»

Лекція № 4

Тема: М'ясна продуктивність ВРХ.

1. Породи м'ясного напрямку.
2. Контрольне зважування.
3. Відгодівля.

Д\З: Бусенко ст.

1. Породи м'ясного напрямку продуктивності характеризуються компактним тулубом, добре розвинутою мускулатурою, товстою шкірою. Передня, середня і задня частини тулуба розвинуті приблизно однаково. Тваринам характерна товста і коротка шия, голова мала з короткими рогами, проміжки між ребрами невеликі, холка, спина і поясниця широкі, ноги короткі. Вим'я слабо виражене. Надой молока невеликі – 1,5 – 3 тис. кг в рік. Жирність молока 3,8-4,5%. Тварини цього напрямку продуктивності добре відгодовуються, швидко ростуть, під час забою вихід м'яса становить 60-70%.

У світі налічується близько тисячі порід, але найбільшого поширення набули 250. Тривалість існування породи залежить від того, наскільки вона відповідає попиту людини.

Одні породи використовуються сотні років, у результаті селекційно-племінної роботи їхня продуктивність зростає й розширюються зони їх розведення. Наприклад, червона степова, хоча й має певні недоліки, але добре пристосована до умов півдня і відзначається високою продуктивністю.

Інші втрачають своє значення й зникають, а частина із них використовується як генофонд для виведення нових порід. Сіра українська худоба, яку раніше розводили в Україні, використовувалась і як робоча, тому характеризується невисокою молочною продуктивністю внаслідок слабого розвитку молочної залози. Її участь у виведенні української м'ясної породи дала позитивні результати.

Високі вимоги ставляться і до якості молока та м'яса. Отже, поліпшення існуючих і виведення нових порід є вимогою сьогодення.

Розрізняють такі групи порід:

- молочні,
- подвійної продуктивності,
- комбіновані,
- м'ясні.

В Україні розводять 11 порід молочного напрямку продуктивності, 7 комбінованого і 13 м'ясного. Найчисленніші чорно-ряба та українська чорно-ряба молочна (36,3 %), червона степова (34,5 %), українська червоно-ряба молочна разом із сментальською (23,9 %), лебединська (3,6 %), інші породи (1,7 %).

•Породи молочного напрямку продуктивності

Основними породами цього напрямку продуктивності є чорно-ряба, українська чорно-ряба молочна, червона степова, українська червоно-ряба молочна, червона польська, голштинська, джерсейська.

онроЧ*-ряба порода найбільш поширена у світі й відіграла важливу роль у вдосконаленні й виведенні нових порід. Вона створена в результаті схрещування місцевих корів із бугаями голландського походження.

Тварини чорно-рябої породи мають пропорційно розвинений тулуб. Жива маса повновікових корів становить 500 – 550, бугаїв — 800 – 900 кг. В умовах достатньої годівлі від корів одержують по 4000 – 5000 кг молока, а в племінних господарствах — 6000 – 6500 кг із вмістом жиру 3,4 – 3,8 %. Надой деяких рекордисток досягають 10 – 17,5 тис. кг.

Жива маса телят чорно-рябої породи в середньому становить 32 — 40 кг. Молодняк має високу інтенсивність росту. Бички у 15 міс досягають живої маси 400 – 450 кг і витрачають на 1 кг приросту 6,5 — 7 к. од. Забійний вихід — 55 — 58 %.

Розводять тварин цієї породи у лісостеповій і поліській зонах України. Розвинене вим'я ванно- та чашоподібної форм, пристосоване до машинного доїння з високою швидкістю молоковіддачі.

онроч акьснійаркУ*-ряба молочна порода виведена схрещуванням тварин чорно-рябої худоби з голштинською і як самостійна порода затверджена в 1996 р. Тварини створеної породи переважають чорно-рябих ровесниць за живою масою та промірами. Вони мають більшу висоту в холці, довший тулуб і краще розвинену грудну клітку. Жива маса дорослих корів — 600 — 650, бугаїв — 850-1100 кг.

У кращих племінних господарствах від корови надають по 6000 — 8000 кг молока з вмістом жиру 3,6 — 3,8 %, а витрата корму на 1 кг молока становить 0,9 – 1,1 к. од.

Молодняк відзначається високою інтенсивністю росту. У 18-мі-сячному віці телиці досягають живої

маси 400 — 420, бугайці — 500 — 520 кг при витраті корму на 1 кг приросту 6,5 — 7,2 к. од.

Відтворна здатність корів перебуває на рівні вихідних порід. Вік першого отелення коливається в межах 27 — 29 міс, а сервіс-період триває 85 — 100 днів.

адороп авопетс ановреч* створена на початку XX ст. у результаті складного відтворного схрещування місцевої української худоби з червоними породами Західної Європи (остфрисляндська, англєрська, вільстермаршська).

Тварини червоної масті з різними відтінками — від світло- до темно-червоного. Позитивні якості породи — пристосованість до жаркого клімату, реагування підвищенням продуктивності на поліпшення умов годівлі та утримання, добра оплата корму молоком і приростами. На 1 кг молока втрачається 0,9 — 1,1 к. од. Недоліки — невисокий вміст жиру в молоці, нерівномірність молоковіддачі, непропорційність розвитку часток вим'я та деякі екстер'єрні вади.

Жива маса корів у племінних господарствах становить 500 — 560, бугаїв — 800 — 900 кг. Новонароджені телята мають живу масу 30 — 35 кг. Від корів у середньому надають за рік по 3000 — 4500 кг молока із вмістом жиру 3,6 — 3,7 %.

ановреч аксьніарку*-ряба молочна порода виведена на основі сименталів відтворним схрещуванням їх із монбельярдами, айрширами та червоно-рябими голштинами. При виборі порід для схрещування враховувались їхня спеціалізація в молочному напрямі продуктивності та високі технологічні властивості тварин.

У новій породі передбачалося поєднати високу молочну і м'ясну продуктивність, придатність до машинного доїння, добру пристосованість до місцевих умов та високу оплату корму продукцією.

Порода виведена в 1993 р. її ознаками є червоно-ряба масть, міцна конституція, гармонійність будови тіла, ванно- і чашоподібна форма вим'я, міцне прикріплення його, великі й добре розгалужені молочні вени Молочна продуктивність корів у середньому становить 2552 кг, а в племінних господарствах — 4356 кг із вмістом жиру в молоці 3,83 %.

адороп аксьлоп ановреч* створена у Польщі складним відтворним схрещуванням місцевої худоби з бугаями англєрської та червоної датської порід. Тварини невеликі, мають щільну або міцну конституцію, витривалі, добре пристосовані до місцевих умов. Жива маса корів — 450 — 500, бугаїв — 700 — 850 кг, телята народжуються живою масою 25 — 35 кг. Надій корів — до 3000 кг, а в племінних господарствах — 4000 — 5000 кг. Вміст жиру в молоці — 3,7 — 3,9 %. М'ясні якості худоби невисокі, тому що вона вдосконалювалася у молочному напрямі.

●Породи комбінованого напрямку продуктивності

Молочно-м'ясну худобу вигідно розводити тому, що вона може в більшій мірі використовувати грубі та соковиті корми з меншою витратою концентрованих. Основними породами комбінованого напрямку продуктивності є симентальська, лебединська, бура карпатська, сіра українська, пінцгау та ін.

***Симентальська порода** відзначаються міцною конституцією, високим зростом, міцним кістяком, добре розвиненими м'язами. Масть полова, полово-ряба і червоно-ряба. Тварини цієї породи невибагливі до кормів, менше схильні до захворювань (туберкульоз, лейкоз), для них характерна висока поживна цінність молока та інтенсивність росту молодняку.

Жива маса корів — 550 — 650, бугаїв — 900 — 1000 кг (деякі корови — 700 — 800, бугаї — 1300 кг). Телята народжуються живою масою 35 — 46 кг. В умовах достатньої годівлі надої корів становлять 3500 — 4000 кг, а у провідних племінних господарствах — 4600 -5500 кг. Вміст жиру в молоці — 3,7 — 3,9, білка — 3,3 — 3,6 %. Серед вітчизняних порід симентальська худоба має найбільшу кількість корів із рекордними надоями.

Симентальська худоба відрізняється також добрими м'ясними якостями. Середньодобові прирости молодняку при відгодівлі досягають 800 — 1000 г. Забійний вихід становить 54 — 58 %. М'ясо добре пронизане жиром, негрубо волокнисте, високоенергетичне.

***Лебединська порода** створена схрещуванням сірої української худоби з бугаями швіцької породи й подальшим розведенням помісей «у собі». Ставилася завдання одержати великих тварин із високими молочністю і жирністю молока. Створення породи завершено в 1950 р. Тварини цієї породи мають міцну конституцію, пропорційну будову тіла, добре розвинене вим'я. Жива маса корів — 500 — 600, бугаїв — 800 — 900 кг. Телята народжуються живою масою 30 — 35 кг. Продуктивність корів — 3300 — 4000 кг молока з вмістом жиру 3,8 — 3,9 %. Деякі корови дають 9000 — 12 600 кг.

Молодняк характеризується високою інтенсивністю росту. Середньодобові прирости становлять 900 — 1000 г. М'ясні якості худоб] високі, забійний вихід — 54 — 56 %.

акьстапрак аруБ* порода виведена відтворним схрещуванням місцевої худоби з різними відріддями бурих порід альпійського походження. Тварини цієї породи мають невисоку молочну та м'ясну продуктивність. Жива маса корів — 450 — 500, бугаїв — 700 — 800 кг. Надій — 3000 — 3500 кг, вміст

жиру в молоці — 3,7 – 3,8 %. Середньодобові прирости молодняку — 700 – 800 г. Забійний вихід — 45 – 52 %.

***Сіра українська порода** у XIX ст. вважалася найбільш поширеною в Україні. На її основі створено червону степову, лебединську, буру карпатську, вона також була використана для виведення української м'ясної породи.

уагціп адороп* виведена в Австрії в альпійській долині Пінцгау. Худоба помірно скороспіла, добре пристосована до гірських умов, має триваліший період господарського використання. Інколи від корів упродовж їхнього життя одержують по 13 — 15 телят. Масть червона, вздовж спини проходить біла смуга, нижня частина грудей, живіт і гомілки білі. Корови мають невисоку молочність.

● **Породи м'ясного напрямку продуктивності**

Тварини м'ясних порід порівняно з іншими більші, мають вищу інтенсивність росту, добру пристосованість до пасовищних умов утримання. На відміну від молочних і комбінованих порід, вони на 3-4 міс раніше закінчують свій ріст, тобто скороспіліші. До вітчизняних м'ясних порід належать українська м'ясна і волинська м'ясна. До зарубіжної селекції в Україні є герефордська, абердин-ангуська, шароле, кіанська, санта-гертруда.

***Українська м'ясна порода** створена складним відтворним схрещуванням сментальської, шароле, сірої української та кіанської порід із наступним розведенням помісей «у собі». Вирішальними факторами породотворчого процесу були оцінка тварин, випробування їх за власною продуктивністю та якістю потомства, відбір, інтенсивне розмноження кращих тварин і підбір пар для парування.

Основними екстер'єрними особливостями породи є крупність, глибока й широка грудна клітка, добре розвинена задня частина тулуба, міцний кістяк, обмускуленість. Масть світло-полова, полова. Жива маса корів — 600 — 710, бугаїв — 1000 — 1270 кг.

Відтворні здатності й молочність тварин цієї породи високі. Міжотельний період триває 400 днів, у 6-місячному віці молодняк досягає живої маси 200 – 220 кг. У бугайців статева зрілість настає в 11-14 міс.

***Волинська м'ясна порода** виведена складним відтворним схрещуванням корів чорно-рябої й частково червоної польської з плідниками абердин-ангуської, герефордської та лімузинської порід. Для тварин цієї породи характерні високі молочність і енергія росту, добрі м'ясні якості, вони ефективно використовують пасовища, комолі. Тулуб у них видовжений, кістяк міцний, голова невелика, шия коротка, добра обмускуленість, особливо задньої частини. Жива маса корів — 500 – 550, бугаїв — 950 – 1050 кг. Телята народжуються живою масою 28 — 32 кг. У 6-місячному віці вона становить 180 — 200 кг. Молодняк має високу інтенсивність росту. В 15 — 18-місячному віці бугайці при середньодобових приростах 1000 – 1200 г досягають живої маси 470 – 590 кг із витратою корму на 1 кг приросту 6,2 – 8 к. од. Забійний вихід — 60 — 66 %.

2. Контрольне зважування.

Яловичину одержують після забою великої рогатої худоби всіх порід, що різняться за рівнем м'ясної продуктивності і якістю м'яса. Яловичина має високі харчові якості і характеризується кращим співвідношенням білка та жиру (1 : 0,8 -1), ніж м'ясо інших сільськогосподарських тварин, а також містить менше холестерину, ніж свинина й баранина.

Висока поживність м'яса великої рогатої худоби зумовлена вмістом у його складі найважливіших амінокислот (аргінін, лізин, гістидин, тирозин, триптофан, цистин), жирних кислот, вітамінів, мінеральних, екстрактивних та інших речовин.

Перетравність і засвоюваність яловичини досягає 95 %. Залежно від вгодованості тварин енергетична цінність 1 кг м'яса великої рогатої худоби коливається від 5 до 12,6 МДж (1200 – 3000 ккал).

М'ясо великої рогатої худоби розділяють на:

- яловичину — одержану від дорослої худоби та молодняку старше 3-місячного віку;
- телятину — до 3-місячного віку.

До його складу входять м'язова, жирова, кісткова і сполучна тканини. Серед них найцінніша — м'язова, оскільки містить повноцінні білки. До сполучної входять в основному неповноцінні білки, а жирова визначає енергетичність і смакові якості м'яса. Надлишок жиру в м'ясі знижує засвоєння поживних речовин і погіршує його смакові якості, а нестача спричинює його жорсткість. В організмі людини найкраще засвоюється м'ясо, в сухій речовині якого міститься однакова кількість білків та жирів.

Прижиттєву м'ясну продуктивність великої рогатої худоби визначають:

- живою масою;
- вгодованістю;
- скоро сплістю;
- оплатою корму.

При забої тварин показники м'ясної продуктивності такі:

-забійна маса;
 - забійний вихід;
 - склад туші за відрубками;
 - співвідношення м'язової, жирової, кісткової та сполучної тканин, хімічний склад, калорійність і смакові якості.

Забійна маса – це маса туші без шкіри, голови, нутрощів і кінцівок по зап'ястковий і скакальний суглоби.

Забійний вихід — відношення забійної маси до передзабійної живої маси, виражене у відсотках. Цей показник залежить від напряму продуктивності великої рогатої худоби та її вгодованості. У тварин м'ясних порід забійний вихід становить 60 – 72 %, комбінованого напряму продуктивності — 50 — 60 та молочного — 45 — 50 %.

Залежно від породи, віку й вгодованості тварин у туші великої рогатої худоби міститься: м'язової тканини 52 – 68 %, жиру — 3,5 – 23, кісток — 15,1 – 21,6, сполучної тканини — 9,6 – 14,3 %.

Залежить м'ясна продуктивність і якість яловичини, її поживна цінність від:

- -умов вирощування;
- -особливостей відгодівлі;
- -віку та статі забійної тварини;
- -вгодованості;
- -породи;
- -умов транспортування;
- -перед забійного витримування.

▲ Із віком тварин відбуваються значні зміни у співвідношенні та хімічному складі м'яса. Всі тканини збільшуються в абсолютній масі, зростає вихід м'язів та жиру, зменшується у 1,5 — 2 рази вихід кісток і кількість води в м'ясі. Краще за якістю м'ясо одержують від молодих тварин до 2-річного віку, які досягають живої маси 400 — 450 кг. Від вибракуваних дорослих тварин одержують м'ясо гіршої якості.

▲ **Впливає на м'ясну продуктивність і стать худоби.** Так, практика вирощування не кастрованих бичків показала, що вони ростуть значно інтенсивніше від кастрованих до 15 – 18-місячного віку і перевершують їх за живою масою на 10 – 12 %, а теличок на 15 – 20%.

▪ М'ясо бичків пісне, містить більше білка і має високу волого утримуючу здатність, що важливо в технології приготування ковбасних виробів.

▪ М'ясо теличок дрібно волокнисте, ніжне, смачне, але на їх вирощування затрати більші, ніж кастратів.

▪ Від вибракуваних корів одержують достатньо ніжне м'ясо віком до 5 – 6 років, а м'ясо старих корів жорстке з малим вмістом жиру і води.

В оцінці м'яса велике значення мають органолептичні показники:

- - ніжність;
- - соковитість;
- - смак;
- - колір.

ВРХ для забою залежно від віку поділяють на групи:

- 1) доросла худоба: корови, бугаї, воли і телиці віком старше 3 років;
- 2) корови-первістки: корови віком до 3 років, які отелилися один раз;
- 3) молодняк: бички, бички-кастрати і телиці віком від 3 міс до 3 років;
- 4) телята: бички і телички віком від 14 днів до 3 міс;

Також розподіляють худобу на категорії вгодованості у відповідності до державного стандарту.

До основних показників м'ясної продуктивності ВРХ:

- - живу й забійну масу;
- - забійний вихід;
- - середньодобові прирости та якість м'яса.

Живу масу худоби визначають зважуванням, яке проводять вранці до годівлі. Для одержання точніших показників приросту маси тварин зважують два дні підряд і виводять середню величину.

Телят зважують після народження, а молодняк у 6, 12, 18 і 24 міс, а також при постановці на відгодівлю чи нагул і після їх завершення. Для визначення інтенсивності відгодівлі раз у місяць проводять контрольне зважування.

■ За абсолютним приростом і кількістю днів певного періоду розраховують середньодобовий приріст, який є важливим показником м'ясної продуктивності тварин.

■ Вирощених тварин на м'ясо зважують перед відправленням на м'ясопереробні підприємства, перед забоєм після 24-годинної голодної витримки, а після забою проводять облік одержаної маси туші. Якість м'яса визначають за кількістю жиру і результатом хімічного аналізу.

Шляхи збільшення виробництва яловичини:

1. Збільшення поголів'я м'ясної худоби;
2. Удосконалення існуючих та створення нових порід;
3. Повноцінна годівля;
4. Досягнення перед забійної маси у більш ранньому віці;
5. Промислове схрещування (у молочному і м'ясному скотарстві доцільно проводити схрещування низькопродуктивних корів із плідниками м'ясних порід, а одержаний від них приплід вирощувати на м'ясо;

Інтенсифікація відтворення (одержувати від 100 корів 100 телят, а в реальних умовах цей показник становить 85 – 90 телят).

3. Відгодівля ВРХ

Спосіб відгодівлі залежить від способу вирощування. Однак, насправді, якщо ми прагнемо, щоб наші тварини збільшували вагу більш інтенсивно, ми маємо забезпечити їх високоякісними грубими кормами. Чим якість грубого корму нижча, тем менший нагул. Концентровані корми є великою мірою доповненням до грубих кормів. Найбільшого значення слід надавати концентрованим кормам під час проведення інтенсивної відгодівлі. Практично, до 3-4 місяців життя відгодівля є така сама, як відгодівля молодняку. Різниця починається після цього періоду. Якщо у ялівок відгодівля не може бути інтенсивною, то у випадку відгодівлі товарної худоби від годівлі залежатиме великий нагул. Суміш для відгодівлі худоби - універсальна суміш, яка особливо рекомендується при напівінтенсивній та інтенсивній годівлі з використанням грубих кормів невисокої якості.

Відгодівля є заключним етапом у виробництві яловичини. Вона передбачає годівлю тварин досхочу з метою збільшення маси й поліпшення якості м'яса. Для запобігання ожирінню і здешевлення відгодівлі спочатку тваринам згодують переважно грубі й соковиті корми. З підвищенням вгодованості в раціоні молодняку збільшують частку концкормів.

Молодняк відгодовують тричотири, а дорослу худобу два-три місяці. У період відгодівлі середньодобові прирости повинні становити 800 – 1000 г. Максимально для відгодівлі використовують місцеві корми. При цьому частка концентрованих має досягати 35 – 40 %, а для одержання середньодобових приростів понад 1000 г- 50 %.

Залежно від співвідношення кормів у раціоні розрізняють такі види відгодівлі:

- - на зелених кормах;
- - силосі;
- - сі нажі;
- - жомі;
- - барді.

Відгодівлю на зелених кормах застосовують у літній період із використанням трави луків та сіяних бобових і злакових культур. На зелені корми тварин переводять поступово, оскільки зміна раціону призводить до розладу травлення і, як наслідок, зниження приростів. У перший день їх згодують не більше 10-15 кг і до норми доводять протягом 7-10 днів.

▲ Дорослій худобі зелених кормів згодують 50-70, а молодняку — 30-50 кг. До раціону також вводять грубі, соковиті корми, залишки технічного виробництва (жом, барда тощо) і концкорми.

Відгодівлю тварин на природних або культурних пасовищах називають нагулом. Це найдешевший спосіб відгодівлі.

Достатнє забезпечення зеленими кормами і підгодівля невеликою кількістю концкормів дає можливість одержувати середньодобові прирости 800 – 1000 г.

Відгодівля силосом найдоцільніша в осінньо-зимовий період. Використовують силос із різних культур, але найчастіше з кукурудзи.

▲ Дорослій худобі його згодують 30 – 40, молодняку — 20-25 кг. До раціону також вводять сіно, соломку, буряки, картоплю, концентровані та інші корми. Для нормалізації цукрово-протеїнового відношення до силосних раціонів вводять 4,5-6 кг цукрових буряків і 1,5 – 2 кг патоки.

Відгодівля на таких раціонах дає можливість одержувати 800 -900 г приросту за добу.

Відгодівля сінажем, її використання дає можливість застосовувати малокомпонентні раціони. Сінаж характеризується низькою вологістю, дрібною структурою, сипучістю. Зважаючи на ці властивості, годівля тварин на таких раціонах повністю механізована й автоматизована.

▲ Молодняку 10 – 12-місячного віку згодують 10 – 15, старше року 15 – 20 кг сінажу.

Відгодівлю жомом застосовують у бурякосійних районах. Жом добре поїдається тваринами, але містить недостатню кількість білків, фосфору і дуже мало жиру. Тому в раціони додатково вводять протеїнові корми, кісткове борошно, преципітат і кухонну сіль.

▲ Дрослій худобі згодують 60 – 80, молодняку — 45-50 кг жому, що за загальною поживністю становить 65 – 70 % раціону. До поїдання великої кількості цього корму тварин привчають протягом 6-7 днів, поступово збільшуючи його кількість.

Барду для відгодівлі використовують у районах спиртового виробництва. Це дешевий корм, який одержують від переробки зернових тикових, картоплі, патоки та фруктів. Найцінніша зернова барда, далі зерново-картопляна і картопляна. Спочатку тварин привчають до її поїдання, а потім переводять на повну добову норму.

Молодняку від 6- до 12-місячного віку згодують 15-30 кг, до 2-річного — 20-30, 2 -3-річного віку — 30 – 40, дорослій худобі — 60 – 70 кг цього корму. У раціон також вводять грубі корми (сіно, солома), концентровані — I – 2,5 кг; крейду 70 – 100 г на одну голову за добу.

Згодують барду тільки свіжою, оскільки кисла спричинює шлунково-кишкові захворювання. Формування технологічних груп у приміщеннях-цехах: телят молочного віку, дорощування та інтенсивної відгодівлі

Для одержання яловичини використовують надремонтний молодняк і дорослу худобу молочного й комбінованого напрямів продуктивності. Набуває розвитку і м'ясне скотарство, але частка його у виробництві яловичини ще незначна.

На м'ясо вирощують бугайців, кастратів і надремонтних телиць. У багуйців вища енергія росту і від них одержують тушу масою на 10 – 15 % більшою, ніж від кастратів цього самого віку. Однак м'ясо бугайців грубоволокнисте, тверде і містить менше жиру. Кращими кулінарними якостями характеризується м'ясо кастратів і телиць. З цією метою тварин каструють у 3 – 5-місячному віці, що знижує інтенсивність обмінних процесів в організмі і сприяє інтенсивнішому відкладанню жиру в туші.

Тривалість періоду вирощування молодняку на м'ясо 12 — 15, а при невисокому рівні годівлі — 18-20 міс.

Молочний період вирощування телят триває 4-6 міс і є дуже важливим, оскільки в перші шість місяців життя м'язова тканина відзначається найвищою інтенсивністю росту. Протягом цього періоду нарощується найкраще за харчовими якостями м'ясо. В молочний період телятам випоюють 200 – 250 кг незбираного і 600 – 700 кг збираного молока.

Від 10 – 20-денного до 6-місячного віку взимку телят утримують по 10 – 20 голів у групових станках, обладнаних годівницями.

У 5 – 6-місячному віці молодняк розділяють за статтю на групи бугайців і теличок. У літній період їх можна цілодобово утримувати на спеціально обладнаних майданчиках чи в літніх таборах.

Післямолочний період розпочинається від 4 – 6-місячного і триває до 9 – 12-місячного віку за умови забою тварин у 12 – 15 міс. При екстенсивній системі вирощування його тривалість подовжується. **Метою цього періоду є підготовка молодняку до заключного етапу — інтенсивного росту або відгодівлі. Вирощування в післямолочний період спрямоване на формування у тварин міцного кістяка, росту м'язів та максимального розвитку травних органів шляхом згодовування великої кількості об'ємистих кормів із одержанням середньодобових приростів 700 г і більше.**

В умовах застосування традиційної технології молодняк із 6-місячного віку утримують на прив'язі. Для кожної тварини у приміщенні виділяють стійло, обладнане годівницею, автонапувалкою (одна на два суміжних стійла) і ланцюговою або хомутовою прив'яззю. У господарствах, де вирощують молодняк на м'ясо, застосовують комбіновану систему утримання — у зимовий період на прив'язі, а літній безприв'язно у загонах чи на пасовищах.

Основою раціону в зимовий період є силос, сінаж, концентровані та грубі корми. Якщо господарство знаходиться в бурякосійних районах, до раціону молодняку вводять 25 – 35 % жому за загальною поживністю.

У літній період у раціоні молодняку зелені корми повинні становити 75 % за поживністю. Для забезпечення тварин протеїном краще згодовувати злаково-бобові суміші. Із концентрованих використовують комбікорми або високоенергетичні кормові суміші. Доцільно вирощувати молодняк на природних та культурних пасовищах.

Відгодівля є заключним етапом у виробництві яловичини. Вона передбачає годівлю тварин досхочу з метою збільшення маси й поліпшення якості м'яса. Для запобігання ожирінню і здешевлення відгодівлі спочатку тваринам згодують переважно грубі й соковиті корми. З підвищенням вгодованості в раціоні молодняку збільшують частку концентратів.